

3. Domácnosti a bydlení seniorů

Struktura domácností

Podle SLDB 2011 bylo na území Plzeňského kraje zaznamenáno 60 795 hospodařících domácností seniorů ve věku 65 let a více. Tyto hospodařící domácnosti zahrnovaly osoby, které společně hospodaří (hradí společné výdaje). Společné hospodaření se vztahuje na děti, které do společné domácnosti patří, ačkoliv nepřispívají na výdaje domácností. Ve většině domácností spolu její členové bydlí a zároveň spolu také hospodaří.

Hospodařící domácnosti seniorů představovaly 25,1 % z celkového počtu hospodařících domácností. Počet členů domácností seniorů činil 17,8 % z počtu členů domácností celkem. Na 1 hospodařící domácnost seniorů připadlo v průměru 1,64 osob, na 1 hospodařící domácnost celkem 2,31 osob.

Tab. 3.1 Hospodařící domácnosti seniorů^{*)} podle typu domácnosti v Plzeňském kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	60 795	26 135	4 958	29 068	634
z toho podle ekonomické aktivity členů domácnosti (v %) ¹⁾ :					
všichni členové jsou pracující důchodci	2,5	1,4	0,0	4,1	x
všichni členové jsou nepracující důchodci	75,6	69,2	15,7	93,2	2,2
Počet členů domácnosti	99 572	58 076	10 914	29 068	1 514
Průměrný počet členů domácnosti	1,6	2,2	2,2	1,0	2,4

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

¹⁾ Počet domácností, ve kterých mají všichni členové zjištěnou ekonomickou aktivitu pracující/nepracující důchodce.

Strukturu hospodařících domácností můžeme rozdělit podle typu na domácnosti rodinné, které zahrnují úplnou a neúplnou rodinu, a domácnosti nerodinné, do kterých patří domácnosti jednotlivců a domácnosti prarodičů s vnoučaty. **Rodinné domácnosti seniorů tvořily 51,1 % a nerodinné domácnosti 48,9 %.**

Struktura hospodařících domácností seniorů byla tvořena 1 úplnou rodinou ve 43,0 %, domácností jednotlivce ve 47,8 %, 1 neúplnou rodinou v 8,2 % a domácností prarodiče s vnoučetem v 1,0 %.

Tab. 3.2 Hospodařící domácnosti seniorů^{*)} podle typu domácnosti a okresů

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom				v tom (%)			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem	1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Plzeňský kraj	60 795	26 135	4 958	29 068	634	43,0	8,2	47,8	1,0
v tom okres:									
Domažlice	5 973	2 523	519	2 873	58	42,2	8,7	48,1	1,0
Klatovy	9 636	4 028	816	4 688	104	41,8	8,5	48,7	1,1
Plzeň-město	22 024	9 309	1 619	10 865	231	42,3	7,4	49,3	1,0
Plzeň-jih	6 489	2 863	530	3 020	76	44,1	8,2	46,5	1,2
Plzeň-sever	7 199	3 274	636	3 221	68	45,5	8,8	44,7	0,9
Rokycany	5 195	2 286	429	2 419	61	44,0	8,3	46,6	1,2
Tachov	4 279	1 852	409	1 982	36	43,3	9,6	46,3	0,8

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Nejvyšší podíl hospodařících domácností tvořených 1 úplnou rodinou (45,5 %) žil v okrese Plzeň-sever, nejnižší v okrese Klatovy (41,8 %). Nejvyšší podíl, který byl tvořen 1 neúplnou rodinou, byl zaznamenán v okrese Tachov (9,6 %), nejnižší v okrese Plzeň-město (7,4 %). Nejvyšší podíl domácností jednotlivců

(49,3 %) se vyskytoval v okrese Plzeň-město, nejnižší (44,7 %) v okrese Plzeň-sever. Nejvyšší podíly domácností prarodičů s vnoučetem (1,2 %) byly v okresech Plzeň-jih a Rokycany. Nejnižší podíl rodin s vnoučetem (0,8 %) byl zjištěn v okrese Tachov.

V hospodařících domácnostech jednotlivců ve věku 65 let a více převládaly ženy. Ve věku 65 let a více žilo v těchto domácnostech 21 745 žen, zatímco mužů jen 7 323. Ve vyšších věkových kategoriích se rozdíl mezi muži a ženami ještě prohluboval. V domácnostech jednotlivců žilo celkem 66,8 % žen ve věku 65-69 let, 74,9 % žen ve věku 70-74 let a 78,4 % žen v nejvyšší věkové kategorii 75 let a více.

Tab. 3.3 Hospodařící domácnosti seniorů^{*)} jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

	Muži				Ženy			
	ve věku 65 a více let celkem	v tom			ve věku 65 a více let celkem	v tom		
		65-69	70-74	75 a více		65-69	70-74	75 a více
Domácnosti seniorů jednotlivců celkem	7 323	2 381	1 545	3 397	21 745	4 784	4 619	12 342
z toho rodinný stav (%):								
svobodný, svobodná	12,4	18,1	15,1	7,1	2,8	4,5	3,0	2,1
ženatý, vdaná	17,0	22,7	17,9	12,6	4,2	8,7	5,8	1,9
rozvedený, rozvedená	22,3	36,7	27,2	9,9	13,6	26,5	15,5	7,9
ovdovělý, ovdovělá	48,3	22,5	39,7	70,2	79,3	60,3	75,6	88,1
z toho způsob bydlení (%):								
samostatně v bytě	89,3	86,7	88,3	91,4	93,0	91,9	93,1	93,4
v bytě s další hospodařící domácností	8,6	9,8	9,3	7,4	6,4	7,1	6,5	6,1
mimo byty	2,2	3,5	2,4	1,1	0,6	0,9	0,5	0,5

^{*)} Domácnosti s osobou ve věku 65 a více let.

Podle rodinného stavu a pohlaví bylo zjištěno ve věkové skupině 75 let a více 70,2 % ovdovělých mužů a 88,1 % ovdovělých žen. Větší rozdíl se mezi oběma pohlavími vyskytoval zejména v podílu svobodných, ženatých a vdaných. Svobodných mužů bylo 7,1 % a svobodných žen 2,1 %. Ženatých mužů bylo zaznamenáno 12,6 %, zatímco vdaných žen jen 1,9 %.

V hospodařících domácnostech seniorů celkem tvořili pracující důchodci 2,5 %. Nejvyšší podíl pracujících důchodců připadl na domácnosti jednotlivců, kde činil 4,1 %.

Bydlení seniorů

Z celkového počtu hospodařících domácností seniorů bydlelo 50,7 % v rodinných domech, 47,4 % v bytových domech a 1,9 % v ostatních budovách. Ve všech kategoriích domácností převládalo bydlení seniorů v rodinných domech s výjimkou domácností jednotlivce, kde 45,3 % seniorů bydlelo v rodinných domech a 51,6 % v bytových domech. V ostatních typech domácností bydlelo od 51,3 % do 58,0 % seniorů v rodinných domech a od 41,0 % do 48,4 % seniorů v bytových domech.

Ve standardních bytech bydlelo v průměru 94,5 % seniorů. Nejvyšší podíl bydlících seniorů (97,9 %) ve standardních bytech představovala skupina prarodičů s vnoučetem. Nejnižší podíl bydlících seniorů ve standardních bytech (92,3 %) tvořily domácnosti jednotlivců. Nejvíce bydlely v bytech se sníženou kvalitou neúplné rodiny a domácnosti jednotlivců (5,6 %).

Ve vlastním domě bydlelo 39,6 % seniorů. Podle typu domácnosti byl nejvyšší podíl seniorů bydlících ve vlastním domě (50,6 %) reprezentován neúplnými domácnostmi, naopak nejnižší podíl (31,2 %) domácnostmi jednotlivců.

V bytech v osobním vlastnictví bydlelo 28,2 % seniorů. Nejvyšší dosažený podíl podle typu domácností představovaly úplné domácnosti (29,8 %), nejnižší podíl neúplné domácnosti (23,6 %).

Nájemního bydlení využívaly nejvíce domácnosti jednotlivců (21,6 %) a domácnosti prarodičů s vnoučetem (21,0 %). V nájemním bydlení žilo nejméně úplných rodin (11,8 %). Družstevního bydlení využívaly nejvíce domácnosti jednotlivců (2,8 %) a nejméně (1,7 %) rodiny prarodičů s vnoučetem.

Nejvíce domácností seniorů obývalo byt se třemi místnostmi (32,6 %). V bytech s jednou obytnou místností bydlelo 5,2 % domácností seniorů a v bytech se dvěma obytnými místnostmi 12,9 % domácností seniorů. Úplné rodiny seniorů bydlely nejčastěji v bytech se čtyřmi místnostmi (34,5 %). Domácnosti jednotlivců (33,7 %) a domácnosti prarodičů s vnoučetem (36,4 %) žily nejčastěji v bytech se třemi místnostmi. V bytech s 5 a více místnostmi bydlely nejvíce úplné rodiny a jednopokojový a dvoupokojový byt nejčastěji obývali jednotlivci.

Tab. 3.4 Domácnosti seniorů^{*)} bydlící v bytech podle typu bytu, právního důvodu užívání bytu, počtu obytných místností a vybavení počítačem

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	60 245	25 910	4 920	28 783	632
z toho podle typu bytu (%):					
byty standardní	94,5	97,1	92,7	92,3	97,9
byty se sníženou kvalitou	4,0	2,1	5,6	5,6	1,7
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%):					
ve vlastním domě	39,6	46,8	50,6	31,2	40,0
v osobním vlastnictví	28,2	29,8	23,6	27,5	26,4
jiné bezplatné užívání bytu	7,7	6,0	3,0	10,1	8,9
nájemní	16,8	11,8	14,5	21,6	21,0
družstevní	2,7	2,6	2,6	2,8	1,7
z toho podle počtu obytných místností v bytě (%):					
1	5,2	1,7	2,5	8,8	2,2
2	12,9	7,3	9,8	18,6	8,7
3	32,6	32,0	29,6	33,7	36,4
4	28,4	34,5	31,1	22,5	33,4
5 a více	16,8	22,3	21,7	10,9	18,8
z toho podle vybavení domácnosti (%):					
počítač s internetem	20,7	29,5	28,7	11,0	41,9
počítač bez internetu	3,2	4,1	4,8	2,1	6,8

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Počítač s internetem mělo 20,7 % domácností seniorů celkem. Nejvyššího podílu ve vybavenosti domácnosti počítačem s internetem dosáhly rodiny prarodičů s vnoučetem (41,9 %). Nejnižší podíl domácností vybavených počítačem s internetem (11,0 %) představovaly domácnosti jednotlivců.

Průměrnou obytnou plochu 40 m² a více připadající v průměru na 1 osobu obýval nejvyšší podíl seniorů bydlících v bytech (37,3 %). Další nejčetnější skupinu 24,3 % tvořili senioři, kdy na 1 osobu připadla v průměru obytná plocha 20,0-29,9 m². Obytnou plochu do 10 m² připadající na 1 osobu obývala nejmenší skupina seniorů bydlících v bytech (2,3 %). Obytnou plochu od 10,0 do 19,9 m² na 1 osobu obývalo 11,0 % seniorů a plochu od 30,0 do 39,9 m² na 1 osobu 19,3 % seniorů bydlících v bytech.

Jednotlivci nejčastěji bydleli v bytech s nejvyšší obytnou plochou na 1 osobu (61,1 %). Úplné (38,8 %) a neúplné (32,9 %) rodiny obývaly nejčastěji obytnou plochu od 20,0-29,9 m² na 1 osobu.

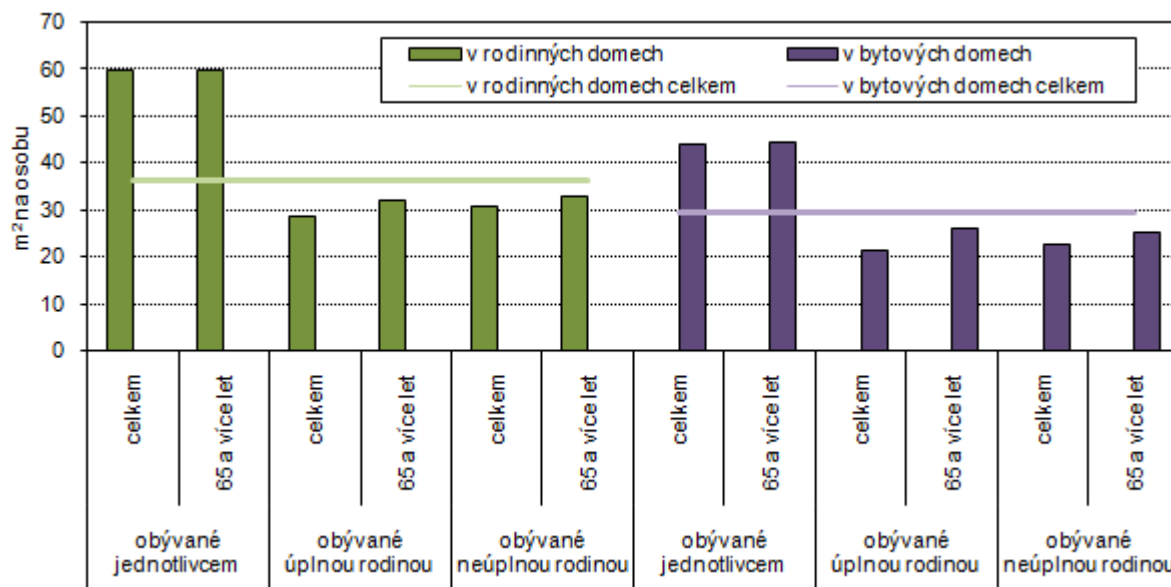
Tab. 3.5 Domácnosti seniorů^{*)} bydlící v bytech podle obytné plochy na osobu

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle obytné plochy v m ² na osobu (%)				
		do 9,9	10,0–19,9	20,0–29,9	30,0–39,9	40,0 a více
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	60 245	2,3	11,0	24,3	19,3	37,3
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	25 910	3,1	15,0	38,8	24,4	15,1
1 neúplná rodina	4 920	4,4	14,6	32,9	21,7	17,5
domácnost jednotlivce	28 783	1,2	6,5	9,5	14,2	61,1
z nich žijící samostatně v bytě	56 642	1,8	9,3	24,0	19,8	39,2
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	24 600	2,6	13,3	39,4	25,3	15,8
1 neúplná rodina	4 679	3,7	13,5	33,3	22,4	18,1
domácnost jednotlivce	26 762	0,6	4,7	7,8	14,2	64,9

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácností prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let.

Graf 3.1 Průměrná obytná plocha bytů obývaných domácnostmi seniorů v Plzeňském kraji podle typu domácnosti, věku osoby v čele a druhu domu podle SLDB 2011

Domácnosti jednotlivců

Hospodařící domácnosti seniorů jednotlivců patřily k nejméně významné skupině hospodařících domácností. K 26. 3. 2011 bylo na území ČR 511 509 hospodařících domácností seniorů jednotlivců a z celkového počtu hospodařících domácností seniorů 1 069 505 činily 47,8 %.

V Plzeňském kraji bylo zaznamenáno 29 068 hospodařících domácností seniorů jednotlivců a podíl těchto hospodařících domácností na ČR dosáhl 5,7 %. Na celkovém počtu 79 334 hospodařících domácností jednotlivců v kraji se domácnosti jednotlivců seniorů podílely 36,6 %.

Počet žen, které hospodařily v domácnostech seniorů jednotlivců, činil 21 745 a z celkového počtu domácností seniorů jednotlivců představovaly 74,8 %. Nejčetnější skupinu žen starších 65 let v domácnostech jednotlivců tvořily ovdovělé ženy, které se podílely na celkové skupině žen v této věkové kategorii 79,3 %. Tento podíl ovdovělých žen značně převyšoval podíl ovdovělých mužů, který činil 48,3 %.

V ostatních kategoriích rodinného stavu muži naopak převyšovali ženy. Z celkového počtu domácností jednotlivců mužů seniorů (7 323) činili svobodní muži 12,4 %, ženatí muži 17,0 % a rozvedení muži 22,3 %. Na celkovém počtu domácností jednotlivců žen seniorek (21 745) se podílely svobodné ženy 2,8 %, vdané ženy 4,2 % a rozvedené ženy 13,6 %.

Nejčetněji byly mezi oběma pohlavími zastoupeny domácnosti jednotlivců ve věku 75 let a více. Tato věková skupina činila u mužů 46,4 % a u žen 56,8 %. Další nejpočetnější skupinu tvořili senioři ve věku 65-69 let. V této věkové kategorii bylo 32,5 % mužů a 22,0 % žen. Nejméně seniorů se vyskytovalo ve věkové skupině 70-74 let. Muži v této věkové skupině dosáhli 21,1 % a ženy 21,2 %.

Domácnosti seniorů jednotlivců byly ze všech typů domácností ekonomicky neaktivnější. Pracující důchodci v tomto typu domácností tvořili 4,1 %.

Domácnosti jednotlivců bydlely nejčastěji v bytových domech (51,6 %). V rodinných domech žilo 45,3 % seniorů této skupiny. Podíl seniorů jednotlivců bydlících ve standardních bytech dosáhl hodnoty 92,3 %, což byl zároveň nejnižší dosažený podíl v porovnání s ostatními typy domácností.

Z hlediska právního využívání bytů upřednostňovali senioři jednotlivci bydlení ve vlastním domě (31,2 %) a v bytě v osobním vlastnictví (27,5 %). **Nejvyšší podíl seniorů jednotlivců bydlel v bytech se třemi obytnými místnostmi (33,7 %).** Ze všech typů domácností využívali počítače s internetem nejméně senioři jednotlivci. Vybavenou domácnost počítačem s internetem mělo 11,0 % seniorů jednotlivců. **Domácnosti seniorů jednotlivců patřily k domácnostem s nejvyšším podílem obytné plochy na 1 osobu.** 61,1 % seniorů jednotlivců obývalo byty, kdy na jednotlivce připadla obytná plocha 40 m² a více.